

UNIVERSITY
BOTANIC
GARDENS



УНИВЕРСИТЕТСКИ
БОТАНИЧЕСКИ
ГРАДИНИ

ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РАСТИТЕЛНИТЕ КОЛЕКЦИИ

В УНИВЕРСИТЕТСКИ БОТАНИЧЕСКИ ГРАДИНИ

2025 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	Въведение	3
II.	Мисията на УБГ	3
III.	Преглед на колекциите	4
1.	Видове колекции в УБГ:.....	4
1.1.	Структурни (Архитектурни) колекции	4
1.2.	Тематични колекции	4
1.3.	Консервационни колекции	4
1.4.	Хербариум	4
2.	Растителни колекции в УБГ – София.....	5
3.	Растителни колекции в УБГ – Варна	7
4.	Растителни колекции в УБГ – Балчик.....	9
IV.	Управление на растителните колекции в УБГ	12
1.	Комитет по управление на колекциите.....	12
2.	Придобиване на растителен материал за колекциите	12
3.	Присъединяване, преместване и отчисляване на растения в колекциите	13
3.1.	Присъединяване	13
3.2.	Преместване.....	13
3.3.	Отчисляване.....	13
4.	Системи за управление на регистъра на колекциите.....	14
4.1.	Софтуер за регистрация на колекциите	14
4.2.	Етикетиране	14
4.3.	Инвентаризация.....	14
5.	Семенна банка (СБ)	15
V.	Грижи и опазване на растителните колекции в УБГ	16
VI.	Използвани източници	17
VII.	Приложения.....	17

I. Въведение

Университетски ботанически градини са звено към Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Те са локализирани в три града – София, Варна и Балчик. Разположени са върху различни по характер и площ терени.

Растителните колекции са основна част за всяка една от ботаническите градини. Функциите на тези колекции осигуряват постигането на мисията на УБГ и създават предпоставки за бъдещото развитие на институцията.

Като организационен документ, стратегията за управление на растителните колекции представлява опорна точка при вземането на решения относно дейностите, извършвани на териториите на градините и отговорните лица, които ги изпълняват.

II. Мисията на УБГ

Според Закона за биологичното разнообразие *"Ботаническа градина"* е институция, която поддържа колекции от живи растения за нуждите на експерименталните ботанически изследвания, естественонаучното и природозащитното образование и възпитание и е отворена за посещение повече от пет месеца в годината.^[1]

Световния съвет на ботаническите градини BGCI предлага още една дефиниция, която ясно разграничава обществените паркове от ботаническите градини: *„Ботаническите градини са институции, които поддържат документиран колекции от живи растения за целите на научни изследвания, консервация, експониране и образование.“*^[2]

Основните цели на УБГ са свързани с разширяване познанията за растителното царство и провеждане на мероприятия по опазване *ex situ* на редки и застрашени растителни видове. Колективът на УБГ създава предпоставки за превръщане на ботаническите градини в изследователски центрове, центрове за екологично образование и за социална дейност чрез представяне на растителни изложби и организиране на разнообразни събития.

III. Преглед на колекциите

Растителните колекции в ботаническите градини са живи растения групирани по определени критерии и отглеждани за определени цели. Всеки растителен вид е идентифициран и етикетирован.^[3]

Видове, включени в растителните колекции на УБГ, са класифицирани според предложената от Списъка на растенията в Световната флора онлайн (World Flora Online Plant List)^[4] и Международния индекс на имената на растенията (International Plant Names Index)^[5] класификация.

Растителните колекции в УБГ имат научни, образователни, консервационни и представителни функции. За да са пълноценни колекциите растенията в тях изискват постоянни грижи и поддържане на подходяща среда за развитие.

Всеки растителен вид в дадена колекция преминава през внимателен подбор, за да отговаря на целите, описани в мисията на УБГ. Следователно успоредно с развитието на институцията, колекциите от растения също подлежат на промяна.

1. Видове колекции в УБГ:

1.1. Структурни (Архитектурни) колекции

Растенията в тези колекции изграждат обемно-пространствената композиция на ботаническата градина, като разделят или свързват отделни сектори. Това са масивни дървесни насаждения с барелефни дървесно-храстови групи, ветроизолационни пояси, живи плетове и подобни^[3].

1.2. Тематични колекции

Групи растения, избрани посредством обща тема. Това са растителни видове с близки екологични изисквания или с еднакъв естествен ареал; видове и култивари с близка систематична принадлежност или с близки морфологични белези или растения с подобна етнobotаническа принадлежност. Видовете са добре идентифицирани и етикетирани^[3].

1.3. Консервационни колекции

Консервационната колекция има за цел да запази генетично важни популации от редки и застрашени видове, съхранявани *ex situ*, за да подпомогне програмите за реинтродукция на растителни видове и възобновяване на нарушени екосистеми. Информацията за видовете в такава колекция е по-пълна и изчерпателна в сравнение с останалите колекции.^[3]

1.4. Хербариум

Колекция от изсушени растения - хербарни образци, монтирани върху хартия, съхранявани за дългосрочни изследвания. Всеки образец е закрепен върху лист етикетирован картон, като се поддържа архив с информация относно вида растение. Хербариумът се поддържа с образователни и научноизследователски цели.

2. Растителни колекции в УБГ – София

2.1. Структурни (Архитектурни) колекции

- Колекция от широколистни и иглолистни дървета, на територията на УБГ София, която се състои от естествено разпространени и интродуцирани видове.
- Колекция от храсти на територията на УБГ София, които са естествено разпространени и интродуцирани. Растенията са разположени самостоятелно или в декоративни групи.

2.2. Тематични колекции

2.2.1. Сезонни експозиционни колекции

- Цветни фигури от сезонни цветя, представящи сортово разнообразие от пролетно- лятно- и есенноцъфтящи едногодишни и многогодишни растения.

2.2.2. Постоянни експозиционни колекции

- Скални кътове – растителните колекции включват видове, адаптирани към сухи и слънчеви местообитания с бедни почви.

А. Колекции, разположени в оранжерии, обединяващи растения с подобни екологични изисквания:

- Колекция от кактуси и други сукуленти - включва ксерофити, развиващи се в среда на постоянен недостиг на влага и високи температури.
- Колекция „Влажни тропици“ - включва растения, изискващи повишена атмосферна влажност и високи температури.
- Колекция „Средиземноморие“ - включва растения разпространени в области със субтропичен климат. През благоприятните месеци от годината част от растенията се изнасят на открито.

Б. Колекции на таксономичен принцип.

Целта на тези колекции е да се представи видовото разнообразие на различни таксономични групи от систематиката на растенията.

На открито:

- Колекция “Перенна градина” - многогодишни тревисти растителни видове, които са групирани на систематичен принцип – по семейства. Представени са най-големите семейства характерни за флората на България (Asteraceae, Ranunculaceae, Rosaceae, Fabaceae и др.).
- Колекция „Декоративни треви“ - включва многогодишни видове от семейство Житни (Poaceae).
- Розариум

В оранжерии:

- Колекция „Бегонии“
- Колекция „Пеперомии“
- Колекция „Орхидеи“
- Колекция „Бромелиеви“

В. Постоянни експозиционни колекции с учебно-приложно значение:

- Колекция „Аптекарска градина“ - включва растителни видове, публикувани в официална медицинска литература или в списъка на Закона за лечебните растения изм. ДВ. бр.102 от 8 Декември 2023г^[6].
- Колекция „Бабина градина“ - представя видово разнообразие от зеленчукови растения и подправки.

Г. Колекции в Учебно – експерименталната база с ботанически участък (УЕБ), кв. Драгалевци:

- Дендрариум – по проект „Създаване на растителни колекции с учебно-образователна цел”.
- Дендрариум с геопластики – продължение на съществуващия.
- Учебно-експериментален участък с повдигнати лехи-зеленчукова градина .
- Овощна градина - орехи, ябълки, круши, праскови, вишни, череши, лешници, арония и др.
- Воден кът
- Jardin potager (от френски: „зеленчукова градина“) – умален вид на зеленчукова градина.

3. Растителни колекции в УБГ – Варна

3.1. Структурни колекции

- Пинетум, колекция представляваща богато разнообразие от иглолистни видове и техни хибриди, които са естетивно разпространени или интродуцирани на територията на ботаническата градина.
- Фрутицетум, включващ естествено разпространени и интродуцирани храстови видове. Растенията са разположени като акценти и като подлес в дървесните масиви.
- Колекция широколистни дървета, представляваща естествено разпространени, интродуцирани видове на територията на УБГ Варна.
- Колекция „Диворасти“, представлява естественото видово разнообразие на територията на градината, като са съхранени видове, представители на типичната за района екосистема.

3.2. Тематични колекции

3.2.1. Сезонни експозиционни колекции

- Цветни фигури от сезонни цветя, представлящи сортово разнообразие от пролетно-, лятно- и есенноцъфтящи едногодишни и многогодишни растения.
- Колекция „Зеленчукова градина“, включва едногодишни и двугодишни растителни видове използвани в кулинарията, като кореноплодни култури, листно-стъблени и плодни зеленчуци и др. Целта на тази колекция е да представи етноботаническа принадлежност на включените в нея растителни видове.

3.2.2. Постоянни експозиционни колекции

А. Колекции обединяващи растения, представители на един таксон:

- Колекция „Хемерокалиси“
- Колекция „Ириси“
- Розариум

Целта на тези колекции е да се представи видовото разнообразие на различни таксони от систематиката на растенията.

Б. Колекции обединяващи растения с подобни екологични изисквания.

- Алпинеум, включващ декоративни видове, адаптирани към сухи и слънчеви местообитания с бедни почви.
- Колекция „Кактуси и други сукуленти“, представляваща ксерофити, развиващи се в среда на постоянен недостиг на влага и завишени температури.

В. Колекции обединяващи растения с подобна жизнена форма.

- Колекция „Декоративни треви“, включваща предимно представители от семейства Житни (*Poaceae*) и Острицови (*Cyperaceae*).

3.2.3. Експериментално-образователни колекции

- Колекция „Билкова градина“, представя разнообразие от ароматни билки и видове употребявани в кулинарията, като подправки, както и етеричномаслени култури използвани в козметичната индустрия. Целта на тази колекция е да представи етноботаническа принадлежност на включените в нея растителни видове.

- Витицетум, представяща сортовото разнообразие на видовете от род Лоза (*Vitis*), включително местни и стари винени сортове, използвана както за експериментални и образователни цели, така и за култивация с производствени цели в лозарството и винопроизводството.

3.3. Хербариум

Колекцията от хербарни образци в УБГ Варна е създадена около 1970 година от екип, включващ А. Петрова, Н. Виходцевски и други учени. Хербариумът съдържа ботанически образци на тревисти, дървесни и храстови растения, предоставящи информация за флористичния състав на съответния регион, от който са събирани. Основните източници на растителен материал за колекцията са природни ареали в югоизточната част на България, сред които са: Северното Черноморие, южно от нос Калиакра, Странджа планина в района на село Кости, долината на река Велека, територията между Царево и Малко Търново, както и околностите на Самуилова крепост.

В допълнение УБГ Варна съхранява и учебен хербариум, чиято основна цел е да служи за образователни дейности. Образците в него са събирани от студенти на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ в рамките на учебните практики, провеждани на територията на ботаническата градина. Част от събираните растения са използвани за научни изследвания и колоквиуми, насочени към задълбочаване на познанията за растителния свят.

4. Растителни колекции в УБГ – Балчик

4.1. Структурни (Архитектурни) колекции

- Пинетум, представляващ масиви от естествено разпространени и интродуцирани иглолистни дървета.
- Колекция от широколистни дървета, която се състои от естествено разпространени и интродуцирани видове на територията на УБГ Балчик.
- Фруицетум, съставен от естествено разпространени и интродуцирани храстови видове, разположени като солитери, самостоятелни декоративни групи или като подлес в дървесните масиви.
- Колекция „Диворастващи“, съхраняваща естественото видово разнообразие на територията на градината. Видове от тази колекция са представители на типичната за района екосистема. Целта е да се съхранени естествения вид на територията преди изпълнението на антропогенните намеси в него.

Освен като елементи на обемно-пространствената композиция, тези колекции предоставят и убежище за различните представители на фауната в ботаническата градина.

4.2. Тематични колекции

4.2.1. Сезонни експозиционни колекции

- Лятна колекция от едногодишни и многогодишни растения, представяща сортово разнообразие от лятноцъфтящи растения.
- Есенно-пролетна колекция от едногодишни и многогодишни растения, представяща сортово разнообразие от есенно- и пролетноцъфтящи растения.

За осъществяване на целите на колекциите от лятно-, пролетно- и есенноцъфтящи растения е необходимо ежегодно проектиране и изпълнение на проекти за партерно зацветяване. Цветните фигури се намират на различни локации в ботаническата градина.

- Колекция „Кани“, представяща сортовото разнообразие на видовете от род Кана (*Canna*).
- Колекция „Палми“, представяща видовото разнообразие на семейство Палмови (*Arecaceae*).

Растенията, присъстващи в колекции „Кани“ и „Палми“ са многогодишни по природа, но поради климатичните условия на градината се налага да се съхраняват в оранжерии през студените месеци.

4.2.2. Постоянни експозиционни колекции

А. Колекции обединяващи растения с подобни екологични изисквания:

- Колекция от топлолюбиви кактуси и други сукуленти включва ксерофити, развиващи се в среда на постоянен недостиг на влага и завишени температури. Растенията са разположени в експозиционна оранжерия, като през благоприятните месеци от годината, част от тях се изваждат на открито.
- Колекция от студоустойчиви кактуси и други сукуленти – ксерофити, приспособени към климатичните условия на градината. Тези растения не изискват транспортиране в оранжериите на градината за съхранение.

- Колекция „Тропични“, включваща растения, изискващи повишена атмосферна влажност и високи температури. Видовете са разположени основно в експозиционната оранжерия на градината.
- Колекция „Хидрофити“, представляваща видове, които са адаптирани към развитие във водна среда (изцяло потопени във вода или на водната повърхност). Растенията са разположени във водните площи в градината.
- Алпинеум, разделен на два отделни сектора в градината. Фокусира се върху растения, изискващи слънчеви и добре дренирани местообитания.
- Колекция „Псамофити“. Включени са растения, приспособени към местообитания с пясъкливи почви, високи атмосферни температури и наличие на постоянни ветрове. Колекцията е разделена на три части в градина „Разсадника“.

Б. Колекции обединяващи растения, представители на един таксон:

- Колекция „Хойхери“
- Колекция „Ириси“
- Колекция „Хибискуси“
- Колекция „Папрати“
- Колекция „Хемерокалиси“
- Розариум

Растенията от тези колекции се намират групирани в един или в повече сектори на ботаническата градина. Целта им е да представят разнообразието на различни таксони от систематика на растителните видове.

В. Колекции обединяващи растения с подобна жизнена форма:

- Колекция „Декоративни треви“, включваща предимно представители от семейства Житни (*Poaceae*) и Острицови (*Cyperaceae*). Растенията, включени в тази колекция са разделени в две градини – „Гетсиманска“ и „Разсадника“.
- Колекция от растения с плачещи форми, разположена в плаещата градина. Включени са дървесни и храстови представители от различни семейства, като растенията са култивирани посредством различни методи с цел постигане на плаещ хабитус.
- Колекция „Катерливи“, разположена в близост до експерименталения участък на ботаническата градина. Тази колекция включва лиани и тревисти растения с увивни стъбла.

4.2.3. Експериментално-образователни колекции

- Витицетум, представяща сортовото разнообразие на видовете от род Лоза (*Vitis*). Витицетумът е отделен в собствен сектор на ботаническата градина. Освен за експериментално-образователни, растенията се култивират и с производствени цели.
- Колекция от интродуцирани растения, представяща нехарактерни за местността растения.
- Колекция „Лечебни растения“, разположена в градина „Разсадника“. Обединява растения ползвани в медицината. Включените видове трябва да са публикувани в официална медицинска литература или да влизат в списъка от Закона за лечебните растения изм. ДВ. бр.102 от 8 Декември 2023г.^[6]
- Колекция „Овощни дървета“, разположена в собствен сектор на градината. Тази колекция включва представители от семейство Розови (*Rosaceae*).

- Колекция „Овощни дървета с палметна форма“, която включва растенията култивирани посредством различни методи с цел постигане на палметен хабитус. Разположена е в градина „Разсадника“.

4.3. Консервационни колекции

За да се изпълни основната цел на тези колекции, която е съхранение на местни или редки, защитени видове, достъп до растенията имат само служители на Университетски Ботанически Градини и предварително одобрени лица.

- Колекция „Орхидеи“
- Колекция „Бромелиеви“
- Колекция „Папрати“
- Колекция „Сансевиери“
- Колекция „Фикуси“
- Колекция „Кротони“
- Колекция „Бегонии“
- Колекция „Филодендрони“
- Колекция „Антуриуми“
- Колекция „Хойхери“

4.4. Хербариум

Създаването на колекцията от хербарни образци в УБГ Балчик е започнало в периода 1958 – 1959 г. от акад. проф. Даки Йорданов и колектив: Ив. Асенов; П. Иванова; Зл. Пехливанова; Ст. Димитрова. В хербариума са включени представители предимно на тревисти и храстови растителни видове.

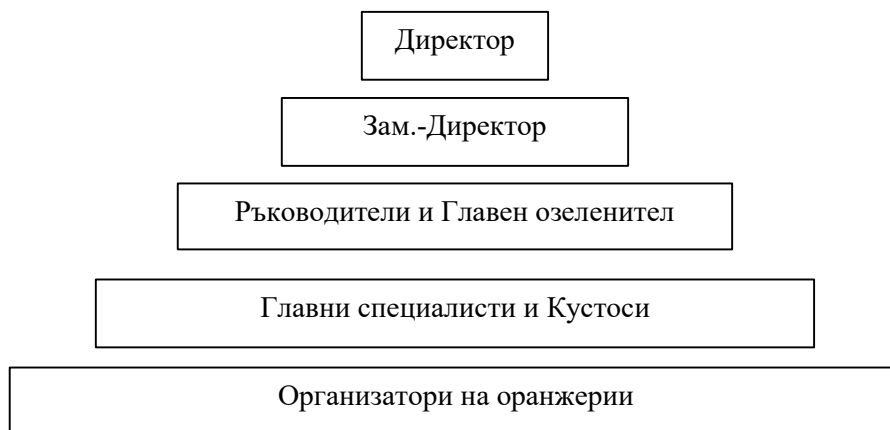
Екземплярите са събирани от естествените им местообитания в района между гр. Бургас и границата на България с Румъния – територията на ботаническата градина и около гр. Балчик; тревисто-каменисти места около гр. Айтос, м. „Кючук кулак“, м. „Калето“; по бреговете на реките в района; тревисти места около „Аладжа манастир“; нос Калиакра, нос Шабла и пр.

IV. Управление на растителните колекции в УБГ

Ефективното управление на колекциите в една ботаническата градина изисква да е ясно кой носи отговорност за поддържането на растителните видове.

1. Управление на колекциите

Управлението на растителните колекции в ботанически градини към СУ „Св. Климент Охридски” се осъществява от колектив, както следва:



Този колектив играе ключова роля в развитието и поддържането на растителните колекции. Основните отговорности на този състав включват разпределяне на задължения, касаещи колекциите и извършване мониторинг на стратегията за управление. За осъществяване на тези дейности е необходимо участниците да работят в тясно сътрудничество. В състава на главните специалисти присъстват гл. спец. екология, гл. спец. агротехнически дейности, гл. спец. ландшафтна архитектура, гл. спец. градинско и парково изкуство, гл. спец. зелени площи и оранжерии, кустос живи растителни колекции и хербариум и пр.

2. Придобиване на растителен материал за колекциите

Придобиването на нов растителен материал става чрез обмен с други институции, покупко-продажба, дарение или събиране директно от природата.

Кустосите отговарят за избора на растенията, които ще бъдат включени в колекцията. Това решение се основава на актуалните или бъдещи нужди на институцията. При вземането на тези решения се провеждат консултации с останалите главни специалисти, като се вземат предвид всички съвети и насоки. Финално решение взема ръководителя на градината, като го съгласува с директора.

Основните принципи, които се следват при избор на растителен материал, са:

- Предимство се дава на растения и растителен материал с известен произход, като растенията трябва да са вече адаптирани към местните условия и екосистеми.
- Избират се растения, които са в добро здравословно състояние, като финалната оценка се осъществява от съответните специалисти.
- Всеки растителен материал трябва да бъде законно придобит и да разполага с необходимата документация, удостоверяваща произход и правен статус. Това са разписки,

фактури, полеви бележки за събиране или други документи, предоставени от продавач, дарител или събирач^[3].

3. Присъединяване, преместване и отчисляване на растения в колекциите

Всяка дейност, свързана с преместването, засаждането или премахването на растения е задължително документирана чрез съответен протокол (Приложение № 1). Така се осигурява проследимост на извършените действия и се създава база данни, спомагаща научноизследователската дейност на ботаническата градина.

3.1. Присъединяване

След като растителният материал премине през процеса на отглеждане в производствената част на ботаническата градина, младите растения биват засадени в колекциите на терен. Задължително растенията се регистрират в базата данни на градината или в съответните таблици за обмен с други институции (ръкопис, опис в електронна таблица и т.н.). Всеки новопостъпил в колекция растителен материал (в отделни случаи – група от растения) получава уникален номер, генериран от специализирания софтуер (Iris BG), спомагащ за проследяването му в градината.

3.2. Преместване

При констатиране на неподходящи условия за развитието на даден индивид или при необходимостта такъв да бъде вписан в друга колекция, той може да бъде преместен на ново място в градината.

3.3. Отчисляване

Отчисляването на растителен материал се извършва в съответствие с нормативната уредба на населеното място:

- Наредба № 1 за опазване на озеленените площи и декоративната растителност;
- Наредба за изграждане, стопанисване, контрол и опазване на зелената система на територията на община Варна;
- Наредба за изграждане, стопанисване, контрол и опазване на зелената система на територията на община Балчик;
- Наредба за изграждане, поддържане и опазване на зелената система на Столична община.

Причините за отчисляването могат да бъдат:

- Растения в болно състояние, които не се развиват добре, създаващи риск за останалите растения в колекцията;
- Растения, които не могат да се адаптират към климатичните условия на градината;
- Растения, които не се вписват в концепцията на градината;
- Растения с прекомерно високи изисквания на поддръжка, които не оправдават положените ресурси;
- Инвазивни растения.

Премахнатите растения, които са в добро състояние могат да се предложат на различни институции, други ботанически градини или неправителствени организации. Излишните растения се компостират, като се съобразява здравословното състояние на растението и риска от заразяване на останалите.

Растенията могат да бъдат премахнати само с одобрението на Кустоса, като работниците по озеленяване са отговорни за докладването на загинали или преместени растения.

4. Системи за управление на регистъра на колекциите

4.1. Софтуер за регистрация на колекциите

Софтуерът за регистрация на колекциите позволява създаване и безопасно съхранение на база данни, относно растителните колекции. Част от функциите на програмата са актуализация и лесен достъп до записаната информацията.

Всеки нов запис в софтуера за база данни на ботаническите градини представлява вид въведен в колекция и включва:

- Идентификация на растението: вид, сорт, уникален идентификационен номер;
- Тип движение: присъединяване, преместване или отчисляване
- Дата на движение: кога е извършено движението на растението;
- Произход на растителния материал
- Локализация в ботаническата градина на растението; картиране - отбелязване на точното местоположение на даден вид, група или масив върху карта
- Допълнителни бележки: Всяка информация, която може да бъде полезна за справка;

4.2. Етиктиране

Етикетът е начинът, по който базата данни може да бъде обвързана с растенията на терен. Всички нови постъпления на растителен материал следва да бъдат етикетирани, в зависимост от нуждите и целите на ботаническата градина^[3]. Използват се главно два типа етикети:

А. Постоянни етикети (за повече детайли - Приложение № 2)

Тези етикети се ползват за растенията, които са вече присъединени в колекция. Постоянните етикети включват следната информация:

- Наименование на семейството на дадения вид
- Латинско наименование според номенклатурата
- Автор на наименованието
- Наименование на български език, което да улесни посетителите
- Произход на растението
- Идентификационен номер генериран от софтуер за регистрация на колекциите

Б. Временни етикети

Временните етикети се ползват за растителния материал в местата за отглеждане на растения в ботаническите градини. Те включват:

- Латинско наименование на растението
- Дата на засяване или вкореняване

При разсад, придобит чрез обмен на семена с други институции, на временния етикет се изписва и вътрешен номер за проследяване, дата на засяване и произход на семената (за повече детайли – приложение № 3).

Работниците по озеленяване могат докладват за липсващи етикети, преместени такива или повредени. Служителите се задължават да опазват целостта на етикетите при работа с градинска техника и при наличие на повреда са длъжни да уведомят Кустоса.

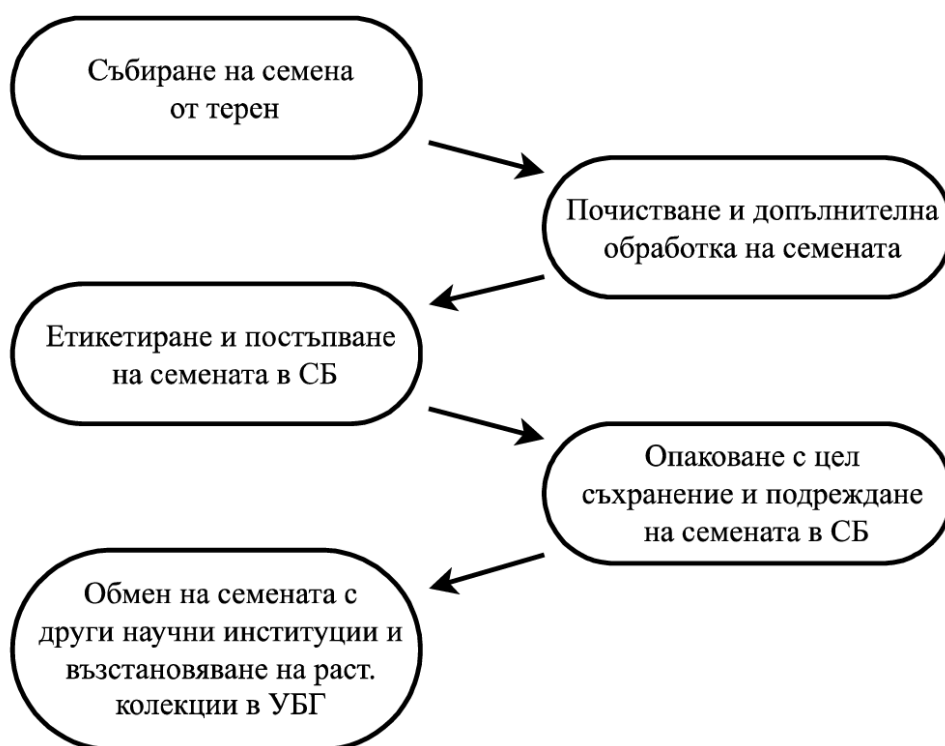
4.3. Инвентаризация

Под ръководството на кустоса е необходимо да се провеждат периодични инвентаризации на растителните колекции, както и на оранжерийното производство. Описите от проверката се поддържат от Кустоса и се вписват в базата данни на градината.

5. Семенна банка (СБ)

Събирането на семена от растителните колекции в ботаническата градина е от съществено значение за обмена на растителен материал между институциите и съхранението на застрашени видове. Това е ценен ресурс, необходим при попълване на живите растителни колекции в една ботаническа градина и при възстановяване на естествени популации, застрашени от патогенни или други заплахи^[3].

Съхранението на растителния материал се извършва в семенна банка (СБ), където въздушната влага и температура се контролират. Процесите и дейностите свързани със семенната банка се изпълняват под прякото ръководство на кустоса. Той поддържа архив на наличностите в СБ, като се пази информация за събрания материал – име на растителния вид, от който е събрано семето, дата на събиране, начин на почистване, условия на съхранение и срокове на годност. При добиване на нови семена кустосът отговаря за тяхното вписване, като следи за правилното етикетироване (Приложение № 4).



Сх.2 - „Последователност на процесите в семенната банка“

V. Грижи и опазване на растителните колекции в УБГ

Отговорност за изпълнението на основните грижи за растителността, разположена както в живите растителни колекции, така и в производствените площи на ботаническата градина носят ръководителите, кустосите, главните специалисти и работниците по озеленяване. Целта на тези грижи е да се постигнат оптимални условия за развитие на колекциите и максимално добро състояние на растенията. Изразходваните ресурси за поддържане на растителността могат се оптимизират чрез създаване на годишен график (Приложение № 5).

Според интензивността на поддържане, живите растителни колекции в градините попадат в 3 основни категории: екстензивно, полуинтензивно и интензивно поддържане. Екстензивното поддържане предполага извършване на манипулации по растителността поне веднъж в месеца, полуинтензивно - 2-3 пъти месечно, а интензивно – по-често от 4 пъти месечно.

УБГ	Начин на поддържане на живите растителни колекции		
	ИНТЕНЗИВНО	ПОЛУИНТЕНЗИВНО	ЕКСТЕНЗИВНО
УБГ София	Цветни фигури от сезонни цветя Скални кътове Колекция "Перенна градина" Розариум Колекция от кактуси и други сукуленти Колекция „Влажни тропици“ Колекция „Аптекарска градина“ Колекция „Бабина градина“	Колекция „Декоративни треви“ Колекция „Средиземноморие“	Колекция от широколистни и иглолистни дървета Колекция от храстови видове
УБГ Варна	Цветни фигури от сезонни цветя Розариум Витицетум Алпинеум Колекция "Зеленчукова градина" Колекция "Билкова градина"	Колекция "Декоративни треви" Колекция "Хемерокалиси" Колекция "Кактуси и други сукуленти" Колекция "Ириси"	Пинетум Фрутицетум Колекция от широколистни дървета Колекция "Диворастящи"
УБГ Балчик	Лятна и есенно-пролетна колекции Колекция от топл. кактуси и други сукуленти Консервационни колекции Колекция „Лечебни растения“ Колекция „Хемерокалиси“ Колекция „Тропични“ Колекция „Кани“ Колекция „Палми“ Колекция „Псамофити“ Колекция „Катерливи“ Колекция „Хибискуси“	Колекция от интродуцирани растения Колекция от растения с плачещи форми Колекция „Овощни дървета“ Колекция „Ов. дърв. с палметна форма“ Колекция от студоустойчиви кактуси и други сукуленти Колекция „Декоративни треви“ Колекция „Ириси“ Колекция „Хойхери“ Колекция „Папрати“ Розариум Алпинеум Витицетум	Пинетум Фрутицетум Колекция от широколистни дървета Колекция „Диворастящи“ Колекция „Хидрофити“

Табл. 1 - „Начин на поддържане на колекциите в УБГ“^[3]

VI. Използвани източници

1. Закон за биологичното разнообразие, обн. ДВ, бр. 77 от 9.08.2002 г., изм. и доп., посл. изм. ДВ, бр. 102 от 8.12.2023 г.
2. Gratzfeld, J. (ред.). From Idea to Realisation: BGCI's Manual on Planning, Developing and Managing Botanic Gardens. Ричмънд: BGCI, 2016. 249 с.
3. Leadlay, E., Greene, J. (ред.). The Darwin Technical Manual for Botanic Gardens. Лондон: Botanic Gardens Conservation International, 1998. 136 с.
4. World Flora Online Plant List. [онлайн]. Наличен на: <https://wfoplantlist.org/>
5. International Plant Names Index. [онлайн]. Наличен на: <https://www.ipni.org/>
6. Закон за лечебните растения, обн. ДВ, бр. 29 от 7.04.2000 г., изм. и доп., посл. изм. ДВ, бр. 102 от 8.12.2023 г.

VII. Приложения

Приложение № 1 – Образци на протоколи, свързани с растителните колекции

Приложение № 2 - Образци на постоянни етикети в УБГ

Приложение № 3 – Система за вътрешни поредни номера

Приложение № 4 – Таблици, касаещи семенната банка и събраните семена от растителните видове в УБГ

Приложение № 5 – Образци на годишни графици и месечен план за поддържане в УБГ

Изготвили документа:

Юлияна Атанасова - Кустос Живи растителни колекции УБГ- София

Десислава Митева - Кустос Живи растителни колекции и хербариум УБГ- Варна

Петя Илиева - Кустос Живи растителни колекции и хербариум УБГ- Балчик